

САОПШТЕЊЕ ЗА МЕДИЈЕ

БЕОГРАД, 1. јун 2017. године

Министарство здравља Републике Србије подржало је активности Удружења за здравље и животну средину (engl. Health and Environmental Alliance, skr. HEAL) и глобалну кампању лекара за чист ваздух, под називом “Скини маску моме граду” [1] (engl. Unmask my city), која се спроводи у десетак земаља света, међу осталима у Србији, Великој Британији, Пољској, Турској, САД, Кини, Индији, Бразилу и Јужној Африци.

Ова кампања вођена од стране здравствених стручњака за чист и здрав ваздух у градовима широм света има као циљ промоцију практичних решења и стварање значајне промене у политикама, које ће као резултат имати смањење загађења ваздуха до 2030. године, те последично смањење оболевања и умирања као и смањење емисије гасова стаклене баште.

У склопу кампање, HEAL у сарадњи са стручњацима Медицинског факултета у Новом Саду спроводи пилот истраживање о личној изложености суспендованим честицама PM2.5. Учесници истраживања носе мичне мераче PM2.5 честица и прате осцилације у загађености ваздуха приликом обављања свакодневних активности као и у (микро)географском положају. Сви подаци доступни су у глобалној бази која прикупља исте податке о личној изложености. На овом медијском догађају указујемо на значај утицаја загађења ваздуха на здравље људи и представљамо студију о личној изложености PM2.5.

Државни секретар у Министарству здравља, др. Мехо Махмутовић, сматра да ефикасан програм превенције у Србији треба да буде фокусиран свакако и на промовисање значаја квалитета ваздуха. „Унапређење квалитета ваздуха је значајно за смањење смртности, страдања од респираторних и кардиоваскуларних обољења, али и трошкова лечења здравствених последица становништва у Републици Србији. Стога је важно да здравствени аспект буде разматран приликом доношења стратешких националних одлука, у складу са принципом здравље у свим политикама.“

Др Весна Књегињић, помоћник министра у Сектору за јавно здравље и програмску здравствену заштиту Министарства здравља Републике Србије истиче важност здравог и чистог ваздуха за здравље популације као и активности Министарства здравља у процесима политика везаних за ваздух и посредно климу.

Проф. др. Марија Јевтић, Медицински факултет у Новом Саду, Институт за јавно здравље Војводине, сарадник са удружењем HEAL каже: “Стручњаци у области јавног здравља су веома забринути због загађења ваздуха и климатски промена и позивају доносиоце одлука да приликом доношења националних стратегија разматрају ефекте на здравље популације. Важно је напоменути да уочавамо заинтересованост лекара који се баве клиничком медицином за допринос у превентивном активностима, а такође и заинтересованост грађана за значај чистог ваздуха.“

„Загађеном ваздуху на целом Балкану потребна је хитна пажња и предузимање акције за добробит и заштиту јавног здравља. Најновији извештај Светске Здравствене Организације показује да су преурањене смрти у Србији и даље један од значајних проблема са годишњом стопом од 137,3 смрти на 100.000 становника. Што је значајно више од Европског просека од 64,2.“ каже Влатка Матковић Пуљић, саветница за здравље и животну средину за регион Балкана из Удружења HEAL са седиштем у Бриселу, у Белгији. „Имамо решења – као што је постепена замена угља обновљивим изворима енергије. Изазов је да се створи консензус да се она примени ради бољег здравља.“

До овог тренутка, земље западног Балкана које желе да се прикључе ЕУ показале су недовољан напредак у процесу реформи своје еколошке и климатске политике са принципима

ЕУ. Активности Србије у инвестирању у енергетику треба да воде земљу у правцу који ће је приближити процесу европских интеграција и смањити ризик да Република Србија постане домаћин пројеката енергије опасне по здравље.

HEAL и многи други здравствени стручњаци упорно истичу да би редуковање употребе угља и фосилних горива брзо и значајно смањило оптерећење болестима због аерозагађења [2, 3]. На тај начин би се смањила емисија угљен-диоксида [4] и уштедело на будућим трошковима у процесу приступања Европској унији.

Напомене новинарима:

Контакт:

др Весна Књегињиц, помоћник министра у МЗРС, Сектор за јавно здравље и програмску здравствену заштиту, vesna.knjeginjic@zdravlje.gov.rs, tel. +381 11 311 7 071

др Мехо Махмутовиц, државни секретар у МЗРС, meho.mahmutovic@zdravlje.gov.rs

др Мехо Махмутовиц, државни секретар у МЗРС Марија Јевтић, редовни професор Медицински факултет Универзитета у Новом Саду, Институт за јавно здравље Војводине, Tel: +381 64 3 222 506, E-mail: marija.jevtic@uns.ac.rs

Vlatka Matković Puljić, vlatka@env-health.org, Tel: +32 474894953 (Viber/WhatsApp)

[1] Кампања „Скини маску моме граду“ покренута је на Светски дан борбе против астме 2017. године. То је глобална иницијатива лекара, медицинских сестара, јавних здравствених радника и удружених професионалаца из подручја здравствене неге, који су посвећени побољшању квалитета ваздуха и смањењу емисије штетних гасова у нашим градовима. Она позива све градове да се придржавају смерница о квалитету ваздуха Светске здравствене организације и да усвоје политике и програме који ће допринети испуњавању смерница и повећању квалитета ваздуха у градовима.

ХЕАЛ предводи ову кампању у Европи и у Србији са циљем промовисања практичних решења и реализовања битних промена у политикама на нивоу градова, који ће управљати јасним, глобалним трендом смањења загађења ваздуха у урбаним подручјима до 2030. Више на <http://unmaskmycity.org/sr/>

[2] Промене у енергетској политици могу да имају такорећи тренутне ефекте на здравље. На пример, у току пет година од забране ложења угља у Даблину, у Ирској, 1990 г., смртност због респираторних болести је опала за 15%, док је смртност због кардиоваскуларних болести опала за 10%. Погледајте Ефекат од контроле загађења ваздуха на стопе смртности у Даблину, у Ирској: интервентно испитивање, <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0140673602112815>

[3] Извештај организације ХЕАЛ процењује да су економски трошкови од последица сагоревања угља на здравље у ЕУ од 15,5 до 42,8 милијарди евра годишње. Неплаћени здравствени трошкови, процена утицаја термоелектрана на угаљ <http://www.env-health.org/resources/press-releases/article/coal-s-health-bill-reaches-eur43>

[4] Смањењем загађујућих материја у ваздуху, смањује се и ефекат ефекта стаклене баште, а то ће донети важну добит за ублажавање климатских промена. Стога, дугорочнија добит по здравље обухвата и смањење утицаја глобалног загревања и других штетних временских појава. Из овога произлази да промена политике за побољшање квалитета ваздуха побољшава здравље и спречава климатске промене. За чланство западног Балкана у Европској унији од значаја је и доношење одлука у вези са коришћењем одговарајућих енергетских ресурса и разматрање смањења употребе угља у укупним изворима енергије.

Udruženje za zdravlje i životnu sredinu (engl. Health and Environmental Alliance, skr. HEAL) je vodeća evropska neprofitna organizacija koja istražuje kako životna sredina utiče na zdravlje u Evropskoj uniji (EU). Uz podršku više od 70 organizacija članica, HEAL vrši nezavisnu ekspertizu i pribavlja dokaze iz medicinskih istraživanja u različitim procesima donošenja odluka.

Naše široko udruženje uključuje stručnjake iz oblasti zdravstva, neprofitna zdravstvena osiguranja, doktore, medicinsko osoblje, udruženja obolelih od astme i raka, građane, ženska udruženja, omladinska udruženja, nevladine organizacije za zaštitu životne sredine, naučnike i javne institute za zdravstvena istraživanja. Među članovima su međunarodne i evropske organizacije kao i državne i lokalne grupe. Website: www.env-health.org. Follow HEAL on [Facebook](#) and [Twitter](#) [@HealthandEnv](#) [@EDCFree](#) and [@CHM_HEAL](#)